

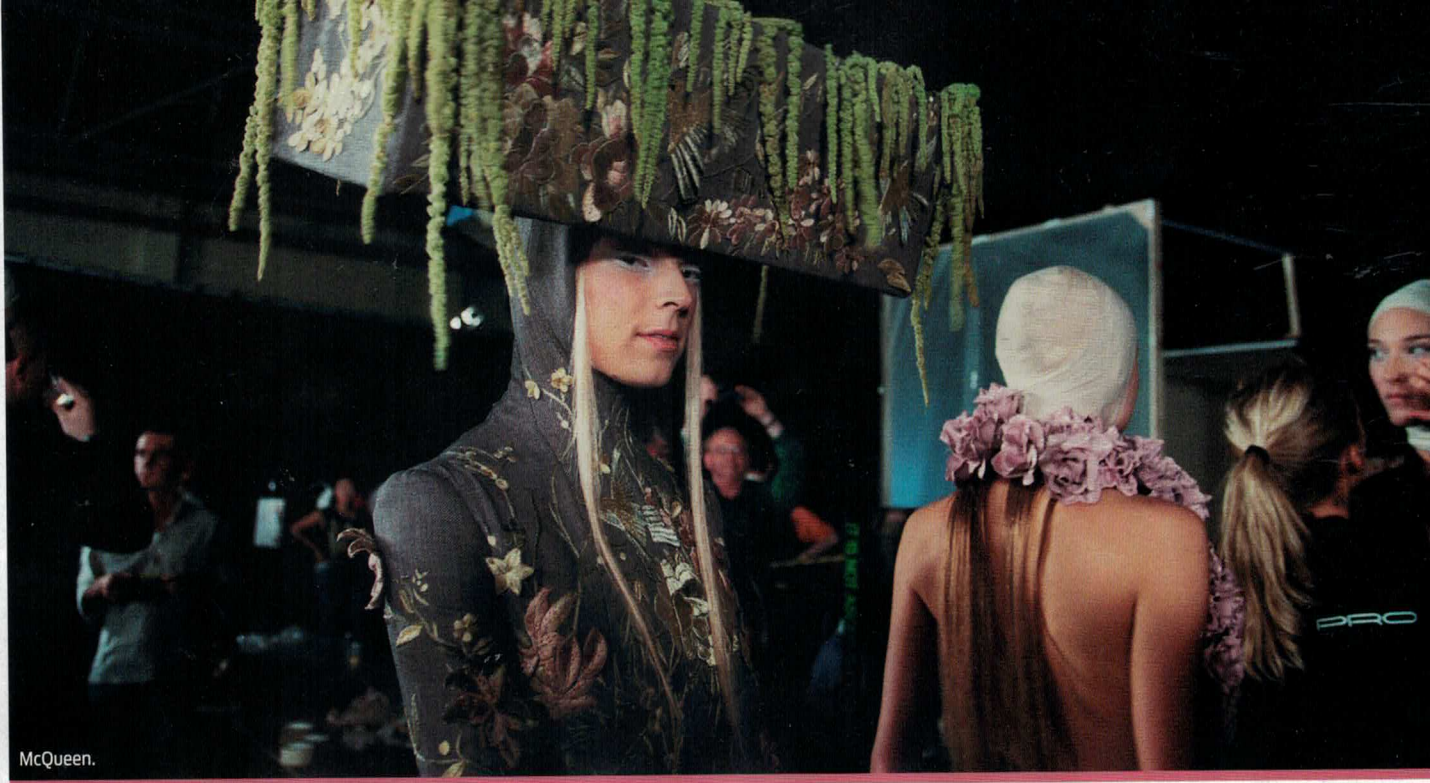
SHANE BLACK BRAD BIRD JASON STATHAM R&A

EPISSÄ

HINTA 9,80€ | NUMERO 8/2018

THE PREDATOR
KASARI-IKONISTA RÄJÄYTETTIIN PÖLY

R&A 2018 / TAIVUTTAA AIKAA JA AVARUUTTA

Syyskuun 20.–30. vietetään jälleen Helsingin kansainvälisiä elokuvajuhlia, jotka kotoisamminkin kulkevat nimellä Rakkautta & Anarkiaa. Tänä vuonna ei pelkästään tehdä historiaa vaan myös kirjoitetaan historiaa uusiksi.

TEKSTI JOUNI VIKM

ELOKUVAT ovat nostalgian media. Monille pääkaupunkiseudun elokuvien ystäville ja ennen kaikkea monivuotisille R&A-kävijöille voi yksi iloisimmista uutisista olla se, että Lasipalatsin remontin valmistumisen myötä klassinen Bio Rex palaa festivaalin pääteatteriksi. Historiallinen teatteri on nyt osa Lasipalatsin aukion alle rakennettua Amos Andersonin taidemuseo Amos Rexiä.

Tänä(kin) vuonna isossa osassa ohjelmistossa ovat dokumentit. Kun festivaalin tarjonta on pääasiassa täsaisen laadukasta, tuntuu välillä kuin animaatio ja dokumentti – välillä niiden yhdistelmät – tarjoaisivat myös tämän hetken tuoreinta draamaa. Toisaalta jotkut draamaelokuvat kävisivät suoraan dokumenteista todellisine aiheineen.

Etenkin muotimaailmaan liittyvät dokumenttielokuvat nousevat tällä kertaa esiin joukosta. Toiminnanjohtaja **Anna Möttölä** lupaa entistä enemmän ennakko-ohjelmaa, ja tähän liittyvätkin muun muassa Helsinki Design Weekin ennakonäytökset.

AIKAJANA UUSIKSI

Yksi mielenkiintoisimmista uudistuksista koskee Savoy-teatterissa pyörivää, vanhempaa elokuvaa esittelevää sarjaa. Möttölän mukaan se esittelee R&A-hengessä elokuvia ja tekijöitä, jotka ansaitsevat tulla nostetuiksi parrasvaloihin uudelleen tai vuosikymmenten viiveelläkin. Hän kutsuu festivaalia niiden perilliseksi, ja jos festivaali olisi ollut olemassa esimerkiksi vuonna 1933 tai 1985, ne olisivat taatusti olleet osa sen ohjelmistoa.

Tätä kirjoitettaessa on varmistunut kuusi vanhaa R&A-leiman arvoista elokuvaa. Vanhin on **Gustav Machatýn** *Ecstasy* vuodelta 1933. Sen pääosassa on tuolloin vielä nimellä **Hedy Kiesler** kulkenut **Hedy Lamarr** ja elokuva on esimerkki ajasta ennen niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissa noussutta sensuurimieliä.

1970-luvulta nähdään kaksi elokuvaa: **Bruce Leen** ohjaus *The Way of the Dragon* sekä **William Friedkinin** huima jännitysseikkailu, uusi versio ranskalaisesta *Pelon* palkasta: *Sorcerer*. 1980-lukua edustaa **Agnes Vardan** kohtalokas romanssi *Vagabond*. 1900-luvun alkuun sijoittuva historiallinen draama *Daughters of the Dust* vuodelta 1991 on ensimmäinen afroame-

rikkalaisen naisen ohjaama elokuva, j sai teatterilevityksen Yhdysvalloissa.

Iki-ihana **Priscilla** – aavikon kuningatar esitetään sen kunniaksi, että **Stephan Elliottin** uutuus *Flammable Children* nähdään tuoreeltaan R&A:ssa. Siinä o mukana **Priscillasta** tähdeksi singahtanut **Guy Pearce** – rinnallaan popjumalatar **Kylie Minogue**.

Näiden lisäksi yleisö voi äänestää yhden nimikkeen kolmesta eri vaihtoehdosta: vuoden 1955 *Räsynukke*, *Kummit* vuodelta 1972 sekä uudelleenleikattu kulttimaineeseen noussut *director's cut* elokuvasta 54 vuodelta 1985.

Vaikka tänä vuonna menneisyydellä on iso osuus R&A-festivaalilla, ja monesti nähtäviä elokuvia ei syyskuun jälkeen Suomessa nähdä, katsovat järjestäjät myös tulevaisuuteen. Tästä on esimerkkinä elokuvajuhlien historian ensimmäinen kilpasarja. Sarjassa esillä on kotimaisten lyhytelokuvien tuotantoparhaimmistoa.

Perinteiseen tapaan Episodi kävi läpi kattavan poikkileikkauksen festivaalin tarjonnasta. Lisätietoja R&A:n muusta ohjelmistosta ja festivaaliin liittyvistä tiedoista voi lukea osoitteesta www.hiff.fi.

3 DAYS IN QUIBERON

★★★

Saksalaisnäyttelijä **Romy Schneider** (1938–1982) tunnetaan parhaiten aikansa supersuosituista Sissi-elokuvista. Elokuva kertoo Schneiderin antamasta viimeisestä haastattelusta ranskalaisella vieroitushoitoklinikalla ennen kuolemaansa. Tyylikäs ja hienosti näytelty elokuva osoittautuu kuitenkin lieväksi pettymyksi. Kahden tunnin kesto tekee 3 Days in Quiberonista puuduttavan. Elokuva löytää varmasti katsojansa siitä huolimatta.

JESSE RAATIKAINEN

ANOTHER DAY OF LIFE

★★★★

Puolalaisjournalistin kertomus Angolan sisällissodan alkuaikasta tuo mieleen hienon *Waltz with Bashirin*. Vuoden 1976 yhä pahempaan eskaloituvista tapahtumista kertovan tyylikkään animaation sekaan sijoitellut nykypäivään sijoittuvat dokumentaristiset henkilöhaastattelut lisäävät tarinan vaikuttavuutta ja antavat sille syvyyttä.

JOUNI VIKMAN

THE APPARITION

★★★

Toimittaja kutsutaan avustamaan kirkon tutkinnassa nuoren tytön väitteisiin, joiden mukaan neitsyt Maria on näyttäytynyt hänelle. Nuoren Annan koko kylä on hurmiossa ja ihmiset tekevät pyhiinvaelluksia tavataksaan hänet. Ohjaaja **Xavier Giannoli** ei tarjoa helppoja ratkaisuja mysteerin, mutta *The Apparition* on mielenkiintoinen elokuva niin uskosta, uskonnoista kuin totuuden metsästämisestä. Se on parhaillaan kuvatessaan yksilöiden kykyä rahastaa uskonnon nimissä. **Galatée Bellugi** tekee hienon roolityön Annana.

MARIA LÄTTILÄ

BIG BAD FOX AND OTHER TALES

★★★★

Hurmaava animaatio sopii niin perheen pienemmille kuin myös vähän isommille katsojille. Kotipihan kettu ja sen toverit seikkailevat hauskoissa tarinoissa, jotka huvittavat ja naurattavat. Törröilevät eläimet tuskin jättävät ketään kylmäksi, mutta elokuvan parasta antia on sen animaatio ja kekseliäs käsikirjoitus. Käsiniirretyt hahmot ovat hauskaa vaihtelua nykypäivän 3D-animaatioihin. Identiteettikriisistä kärsivä kettu, laiska vauvoja toimittava haikara ja neuroottinen possu tekevät elokuvasta myös aikuisia viihdyttävän.

MARIA LÄTTILÄ

BORDER

★★★★★

Border ei ehkä ole tyypillinen viiden tähden kokemus, mutta toista sen kaltaista ei tämän vuoden aikana näe. Ystävät hämälän jälkeen -kirjailija **John Ajvide Lindqvist**in novelliin perustuva elokuva vaihtaa vampyyrit peikkoihin, jotka työskentele-

vät tullissa ja ovat jumissa tylsissä suhteissa ihmisiin tietämättä edes keitä ovat. Paria keskiyön kauhun materiaaliksi sopivaa kohtausta lukuun ottamatta kyseessä on koskettava ja yllättävän hienovarainen teos, joka lisää alkuteokseen suomalaisvitsejä. Tällä kertaa innolla matoja mussuttava **Eero Milonoff** tuntuu tuovan voiton kotiin aina, kun hänen elokuvansa esitetään Cannesiss. Torilla tavataan!

MARTA BALAGA

CENTRAL AIRPORT THF

★★

Berliinin Tempelhofin lentokenttä suljettiin vuonna 2008, mutta meno- ja paluuliikenne jatkuu edelleen: lentokenttä on toiminut muutaman vuoden pakolaiskeskuksena. Se on historiallisesti ironista, sillä 1923 avatun lentokentän laajennuksesta ja kukoistuksesta vastasi Adolf Hitlerin hallitus. *Central Airport THF* seuraa runollisesti pakolaiskeskuksen vuoden kiertokulkua. Valitettavan verkkainen dokkari onnistuu päästämään lähelle seurattuja henkilöitä mutta ei tutustuta heihin niin paljon kuin toivoisi.

JESSE RAATIKAINEN

CUSTODY

★★★★

Xavier Legrandin ohjaama *Custody* leikkaa suoraan vaikean huoltajuusriidan ytimeen. Alun sovittelutapaamisessa Julienin vanhemmat yrittävät päästä yksimielisyyteen pojan tapaamisista. Mukana ovat vanhempien asianajajat ja lastensuojeluviranomaiset. Äiti ei haluaisi päästää lasta isälleen. Tämä vakuuttaa äidin tekaisseen syytöksensä ja aivopesseen pojan isäänsä vastaan. Katsoja yrittää selvittää, mikä on totuus toisistaan täysin poikkeavien tarinoiden välissä.

Trillerimäisesti etenevän draaman taakse kätkeytyvä ongelma-aihe alkaa purkautua vähitellen. Käsikirjoitus on taitavasti rakennettu annostellen pieniä vihjeitä ja johtaen toisinaan harhaan. Erityisen suuren vaikutuksen näyttelijäsuorituksellaan tekee **Thomas Gioria** 11-vuotiaana Julienina.

Custody kääntyy odottamattomaksi jännitysnäytelmäksi, ja loppupuolella katsoja pidättelee jo hengitystään. Mikään kaunis elokuva *Custody* ei ole, mutta se on psykologisesti tarkkanäköinen tutkielma vaikeasta aiheesta.

SUSANNA KARHAPÄÄ

DENMARK

★★★

Denmark on kuvaus levottoman nuoren miehen arjesta ja unelmista, jotka uhkaavat rikkoutua entisen heilan ilmaantuessa yllättävien uutisten kanssa. Ohjaaja **Kasper Rune Larsen** kuvaa nuoria luonnollisella otteella, ja katsoja tuntee olevansa ajoittain karpäsenä katossa. Pitkät käsinkuvatut otot ja päälleliimatun musiikin puuttuminen tekevät

Denmarkista lähes dokumentin. *Denmark* ei ole kovin alkuperäinen, mutta nuoret tuntemattomat näyttelijät tuovat siihen ihailtavaa rohkeutta. Tuttu mutta ajaton tarina nuoruuden tuskasta.

MARIA LÄTTILÄ

DON'T WORRY, HE WON'T GET FAR ON FOOT

★★★

Gus Van Santin fanit saavat jokaista hyönteiselokuvaa kohti varautua johonkin kamaan. Kukaan ei tee huonoa kuten hän, kuten osoittaa yksi kurjimista kalkkunoista ikinä, *The Sea of Trees* (2015). Onneksi halvaantuneen pilapiirtäjä **John Callahanin** muistelmiin perustuva uutuus pääosassa mainio **Joaquin Phoenix** apunaan mitä oudoin sivuosakaarti (**Beth Ditto? Kim Goudon? Udo Kier?**) on pieni askel parempaan Nimeään myöten täynnä mustaa huumoria sekä erittäin outo viittaus *Leijonakuningas* kaaseen. Tai niin kuvittelemme.

MARTA BALAGA

THE END OF THE CHAIN

★★

Huolimatta monista vertailuista **Aki Kaurismäkeen** tämä eestiläisdebyytti on lähes häntä vain maantieteellisesti. Viimeistä päivää auki olevaan pikaruokalaan sijoittuvassa **Priit Pääsukan** elokuvassa oudot hahmot vaeltavat sisään ja ulos viipyen tarpeeksi kauan jakaakseen ongelmansa ehtimättä ratkaista niitä. Käytännössä yhteen paikkaan sijoittuva elokuva perustuu näytelmään, ja se näkyy. Pääsukan yksityiskohtainen taju lupaa kuitenkin hyvää. "Rakensimme sisätilat ja ihmiset kävelivät sisään tilaamaan ruokaa", hän kertoi eräässä haastattelussa. "Olimme tietty imarreltuja."

MARTA BALAGA

EUPHORIA

★★★

Ensimmäistä kertaa vuosiin toisensa tapaavat sisaret lähtevät toteuttamaan toisen arvaamatonta ja merkittävää päätöstä. Samalla he tutustuvat paremmin toisiinsa ja ehkä vielä paremmin itseensä. *Euphoria* on tärkeää ja vaikeaa yhteiskunnallista aihetta epätasaisesti lähestyvä draama. Hieman puolittiehen jäänyt käsikirjoitus tulkitsevat karismaattiset **Alicia Vikander**, **Eva Green** ja **Charlotte Rampling**. Vikanderin ja Greenin sisartekemiat todella kohtaavat.

JESSE RAATIKAINEN

FLAMMABLE CHILDREN

★★★★

On hieno huomata, että aussit hallitsevat edelleen epäkorrektin komedian. 1970-luvun pahimpia ja parhaimpia puolia esittelevä elokuva kertoo kolmen perheen elämästä pienessä australialaiskaupungissa. Pääosissa ovat nuori tyttö ja poika, jotka löytävät kömpelön romanttisen yhteyden kuolleen sinivalaan raadon kautta. Hykerryttävää kohellusta.

NIKO IKONEN

In the Aisles.

The Insult.

FULL OF LOVE – PAKOMATKA PAKASTIMESTA

★★★★

Dokumentin piti kertoa Suomen kuuluisimmasta burleskiesiintyjästä **Bettie Blackheartista** eli **Petra Innasesta**, mutta siitä muodostuikin elokuvantekijä **Iina Terhon** henkilökohtainen kasvutarina: ujo ja jopa itseään halveksiva nainen löytää itsensä, seksuaalisuutensa ja elämänilonsa vasta aikuisena. Hieno, koskettava ja kaunis elokuva esittelee upean alakulttuurin, joka rohkaisee ihmisiä elämään täysillä juuri sellaisina kuin he ovat.

NIKO IKONEN

GENERATION WEALTH

★★★★

Laura Greenfieldin dokumentin aiheena on ihmisen ja erityisesti Amerikan pakomielle rahaan ja sen tuomaan valtaan ja mukavuuteen. *Generation Wealth* esittää aiheellisia ja tärkeitä kysymyksiä suhteestamme mammonaan ja materiaan, mutta Greenfield sisällyttää itsensä ja perheensäkin dokumenttiin. Lopputulos on rohkea, mielenkiintoinen ja kiusallisen rehellinen joskin ajoittain rönsyilevä dokumentti maailman rikkaimmasta sukupolvesta.

MARIA LÄTTILÄ

GOOD MANNERS

★★★★

Kiehtova ja synkkä satu aikuiseen maakuun. Clara työskentelee raskaana olevan Anan taloudenhoitajana. Naisten välinen suhde syvenee, mutta romanssi uhkaa päättyä huonosti Anan raskauden käydessä yhä vaikeammaksi. Enempää ei juonesta kannata tietää, sillä elokuva on pätkähullun nerokas. *Good Manners* on kunnianhimoinen tekele ja vaikka alkupuolisko on vahvempi ja kiinnostavampi, on elokuva mielenkiintoinen ja visuaalisesti näyttävä kokonaisuus.

MARIA LÄTTILÄ

THE GOSPEL ACCORDING TO ANDRÉ

★★★★

André Leon Talley on muotimaailman ja erityisesti muotijournalismin suurimpia nimiä. **Kate Novackin** dokumentti on viihdyttävä katsaus elämää suuremman miehen elämään. Se kattaa suuren osan Talleyn elämää eikä siten oikein pääse Talleyn ihon alle. Vaikka Novack olisi voinut painostaa kohdettaan hieman enemmän, uskaltaa ohjaaja myös luottaa

hiljaisiin hetkiin ja niiden vaikutukseen. Talleyn kasvot kertovat usein enemmän kuin tuhat sanaa. Lopputulos on viihdyttävä ja ajoittain koskettavakin kuvaus eräästä muodin tunnetuimmista vaikuttajista.

MARIA LÄTTILÄ

THE GREEN FOG

★★★★

Guy Maddinin yhdessä **Evan** ja **Galen Johnsonin** kanssa tehdyn uutuuden arviointi tuntuu turhalta, sillä kyseessä on San Francisco Film Festivalin tilaustyö, joka koostuu kaunista kaupunkia esittelevistä elokuva- ja tv-sarjasirpaleista. Mutta **James Stewartin** visioihin **Alfred Hitchcockin** *Vertigossa* viittaavan sumun myötä outo kolmikko on kyhännyt siihen oudon juonen. Lopputulos on itse asiassa melko riemastuttava **Justin Timberlaken** piipahtaessa ja **Chuck Norrisin** tehdessä yllättäen elämänsä parhaan roolin ilman potkuja ja hölmöä dialogia. Itsetarkoituksellista? Toki. Mutta armollisen lyhyt kesto huomioiden sillä ei oikeastaan ole väliä.

MARIA BALAGA

THE HEART

★★★★

Fanni Meteliuksen esikoisohjaus on osaavasti tehty mutta saa pohtimaan vakavasti parisuhteen mielekkyyttä. Elokuvassa näytetään ja koetaan nuoren pariskunnan kaikki intiimit ja elämänmakuiset lällyhetket, jotka ovat täynnä rakkaudesta humaltuneita katseita. Katsojalle tulee siirappisuudesta kiusallinen ja vaivautunut olo. Toisaalta *The Heart* onnistuu esittämään kaiken erittäin realistisesti, mutta luultavasti suuri osa on jo kokenut elokuvan esittämät tunteet itse.

JESSE RAATIKAINEN

THE HEIRESSSES

★★★★

Tämän vuoden sietämättömän Berliinin siedettävimpään satoon kuuluvassa elokuvassa paraguaylainen ohjaaja **Marcelo Martinessi** keskittyy keski-ikäisen naisen tuskailuun tämän lesborakastajan yllättävän vankeustuomion vuoksi 30 yhteisen vuoden jälkeen. Etuoikeutettu asema ja tuomittu partneri ovat suojanneet Chelaa elämän karulta realiteeteilta, mutta aikaisemmin onnellisen tietämättömän nainen alkaa hiljalleen löytää oman tiensä. Naisista miesten maailmassa

kiinnostunut Martinessi pohtii luokkaa etuoikeutusta intiimissä tutkielmassaan

MARTA BALAGA

THE HOUSE THAT JACK BUILT

★★★★

Kaikki viittasi siihen, ettei **Lars von Trierin** paluuta Cannesiin vuonna 2011 tehtyjen onnettomien kommenttien jälkeen se leittäisi yleismaailmallisesti. Ilmassa leijii tarve rangaista ohjaajaa, ja tarinallaan sarjamurhaajasta Trier todella antoi ihmisille valittamisen aiheita. Mutta jos *Night Visions* -ravinoksi sopiva mättö maistuu paljon kohuttu väkivalta tuskin järkyttää – ylilyönneissään se jopa hihityttää. Karmivassa loistossaan elokuva on erittäin katsottavaa kamaa, ja loistava **Matt Dillon** pääosassa tanskalaisohjaaja vie katsojan suoraan helvettiin. Kirjaimellisesti.

MARTA BALAGA

IN THE AISLES

★★★★

Tuntuiko unkarilaisen *Kosketuksissa* -elokuvan teurastamo oudolta ympäristöltä rakkaustarinalle? Miten olisi saksalainen supermarketti? **Thomas Stuberin** suloinen elokuva peilaa **Ildikó Enyedi** sympaattista huumoria, mutta kahden haavoittuneen työntekijän, karkkimyyjän ja trukikuskun, yllättävä viehtymys puuhuu omalla äänellään. **Franz Rogowski** ja **Sandra Hüller**, parhaiten tunnettu hienosta suorituksistaan **Toni Erdmannissa**, särkevät sydämet, mutta onneksi mukana on lause: "Ajat trukkia kuin mielipuo- li, koska olet rakastunut!"

MARTA BALAGA

THE INSULT

★★★★

Libanonilainen oikeussalidraama keräsi viime vuoden parhaita arvioita, mutta vaikka se on epäilemättä hyvä se on myös aika yllätyksen. Tv-draamaa muistuttava elokuva kuvaa kuinka yksi loukkaus saattaa riistettyä kontrollista ja nostaa pintaa vuosien ajan kytenet kristittyjen ja Palestiinan muslimien vihamielisyydet Beirutissa. Vaikka tarina ei ole kovin hienovarainen, se on juuri sellainen, joka saa Oscar-ehdokkuuksia, kuten kävikin. Ohjaaja **Ziad Doueiri** työskenteli vuosia **Quentin Tarantinon** kuvausapuna, joten hän tietää miten tehdä hyvännäköistä jälkeä. Samalla ei ole yllätys, että hän on myös melko raskasotteinen.

MARTA BALAGA

THE LOAD

★★★

Maada tienaa elantonsa rekkakuskina. NATO:n vielä pommittaessa Serbiaa hän saa yllätyskeikan, mutta ei tiedä mikä salaperäinen lasti hänen perävaunussaan on. Rehellisesti sanoen hän ei edes halua tietää.

Ognjen Glavoni esittelee tositapahtumia sivuten sodan runteleman maailman: harmaan ja väsyneen, vain pölyisen tuulilasin läpi nähdyn. **Henri-Georges Clouzot'n** *Pelon palkan* mieleen tuova *The Load* sykkii jännitystä ja alleviivaa kuinka mitään asioita ei hyvistä aikomuksista huolimatta voi paeta. Ne voi vain lakaista maton alle ja pestä sitten kädet.

MARTA BALAGA

★★★★

Marilyn Monroen inspiroima *M* on rohkeaa ja seksikäs elokuva. Venetsian elokuvajuhlillekin valittu *M* on täynnä kuvastoa seksuaalisuudesta ja kuolemasta. Suomalaisen rujouden lisäksi elokuvassa ei ole juuri mitään suomalaista – juuri se tekee **Anna Erikssonin** esikoisohjauksesta raikkaan ja omaperäisen. Erikssonista tuli yllättäen yksi tämän päivän kiinnostavimmista kotimaisista ohjaajista. *M* on korkeatasoinen taide-elokuva, joka vaatii katsojalta keskivertoa enemmän.

JESSE RAATIKAINEN

MCQUEEN

★★★★★

Visuaalisesti häikäisevä *McQueen* on kohteensa näköinen kokonaisuus, muotidokumenttien ehdotonta aatelia. Se kertoo brittimuodin "pahasta pojasta", **Alexander McQueenista** (1969–2010), joka loi vankkumattomalla intohimollaan ennennäkemättömiä kokonaisuuksia ja muotitapauksia. Räväkän *McQueenin* elämä nuoresta lahjakkuudesta ihailluksi muodin luojaksi etenee arkistoista löytyneiden haastattelujen ja tallenteiden siivin kohti traagista loppua. Tätä helmeä ei voi jättää väliin.

JESSE RAATIKAINEN

MEMOIR OF PAIN

★★★

1944, Pariisi. Margueriten (**Mélanie Thierry**) Ranskan vastarintaliikkeeseen kuuluva mies pidätetään, eikä Marguerite tiedä, mihin tämä viedään. Alkaa kuu-

Käsitkirjoittaja-ohjaaja **Emmanuel Finkelien** *Memoir of Pain* perustuu kirjailija **Marguerite Durasin** osittain omaelämäkerralliseen novelliin, joka on suomennettu osana kokoelmaa *Tuska*.

Toisen maailmansodan loppupuolen ja sodan jälkeisen ajan Pariisissa moni odotti omaisiaan kotiin palaavaksi.

Memoir of Pain on todella hidastempoinen, mikä kyllä sopii tuskaisen odottamisen teemaan. Parasta ovat Durasilta poimitut hienot lauseet. Samalla runollinen ilmaisu tekee elokuvasta hyvin raskaan katsoa. Käsitkirjoituksessa on hienoja ajatuksia ja kylmäsävyisessä kuvauksessa odottamisen piinaa täydellisesti tiivistäviä kuvia.

SUSANNA KARHAPÄÄ

MINDING THE GAP

★★★★

Minding the Gap kuvaa kolmen nuoren miehen elämää Rockfordin unisessa kaupungissa. Zackin tyttöystävä odottaa vauvaa ja Keire yrittää löytää tasapainoa töiden ja skeittaamisen välillä. Kolmas miekkonen on dokumentin ohjaaja **Bing Liu**, joka on lähes koko ajan kameran takana mutta välttämätön osa tarinaa. *Minding The Gap* on rehellinen ja aito kuvaus miesten tuskailuista identiteetin, perheen ja aikuistumisen kanssa. Liun lähestymistapa tuntuu omaperäiseltä, eikä loputtoman kiinnostava ja lumoava dokumentti kaihda vaikeitakaan aiheita.

MARIA LÄTTILÄ

MUG

★★★★

Enää ei tarvitse miettiä mitä tapahtuisi, jos putoaa valtavan Jeesus-patsaan päältä ja tarvitsee uudet kasvot. Espoo Cinésäkin nähty *Mug* aiheutti kauhunutta kotimaassaan Puolassa, ja on helppo nähdä miksi: **Malgorzata Szumowskan** musta komedia osoittaa säälittä maanmiesten heikkoudet. Silti katolilaisuuteen, kiihkoiluun ja rasismiin osuvasti kohdistuva ruoskinta on myös empaattista.

MARTA BALAGA

MUTAFUKAZ

★★★

Aikuiseen makuun tehty komean näköinen ranskalaisanimaatio yhdistelee kulttuureita, salaliittoteorioita, videopelejä, elokuvia, animea ja popkulttuuri-ilmiöitä melko sekavassa sci-fi-tarinassa. *Dark Meat*

Cityssä elelevä Angelino ja hänen kamunsa joutuvat elämänsä seikkailuun, kun he tapaavat tumaastuu hirviömäinen salaliitto.

NIKO IKONEN

NICO, 1988

★★★

Hiukan laimeaksi jäävä elämäkertaelokuva kertoo kulttibändi Velvet Undergroundista kuuluisuuteen ponnistaneen **Nicon** kahdesta viimeisestä elinvuodesta. Laulajatar kamppailee sisäisten demoniensa ja heroiniaddiktion kanssa, joten aiheesta olisi varmasti saanut räväkemmänkin elokuvan.

NIKO IKONEN

OF FATHERS AND SONS

★★★★

Elokuvantekijä **Talal Derki** sai odottamatoman mahdollisuuden palata kotimaahansa Syyriaan kuvaamaan jihadistiperheen arkea kahden vuoden ajaksi. Perheen isä on islamilaisen kalifaatin soturi. Isin sotilas. Perheen kahdeksaa poikaa kasvatetaan tiukassa sharialain otteessa. Ravisuttava dokumentti näyttää, millaista lasten elämä on ääriuskonollisessa yhteisössä ja sodan runtelemassa maasssa. Järkyttävää tavaraa.

NIKO IKONEN

PITY

★★★

Vastikään Odessan elokuvajuhlilla pal-kitussa kreikkalaisessa tragikomediasa mies kourkuttuu tuskaan vaimon vajottua koomaan ja muiden sääliessä häntä. Ohjaaja **Babis Makridisin** ja **Yorgos Lanthimosin** vakiokumppani **Efthimis Filippoun** kirjoittama elokuva ei ole paras esimerkki Kreikan oudosta aallosta mutta tarpeeksi hyvä jäädäkseen vaivaamaan mieltä pitkäksi aikaa. Kiitos menee myös pääosan **Yannis Drakopoulosille**, joka itkee itselleen uuden uran ja todistaa, että mitä synkempi rooli on, sitä järkevämpää on palkata siihen koomikko.

MARTA BALAGA

RBG

★★★

Svengaava ja mielenkiintoinen kuvaus Yhdysvaltain korkeimman oikeuden tuomarista **Ruth Bader Ginsburgista**. Vaikka elokuva ei tunnu pääsevän tarpeeksi lähelle todellista Ginsburgia, on se viihdyttävä ja silmiä avaava elokuva eräästä aikamme mielenkiintoisimmista naisista.

Styx.

Thelma.

Dokumentti avaa Ginsburgin historiaa sekä kotona että töissä. Tämä antaa itsestään elegantin ja pidätellyn vaikutelman, mutta lyhyet kohtaukset hänestä treenaamassa Super Diva -paidassa tekevät naisesta ihailtavan samastuttavan.

MARIA LÄTTILÄ

THE REAL ESTATE

★★

Vaikka **Axel Petersénin** ja **Måns Månssonin** elokuva on melko epämiellyttävä ja hieman tylsäkin, se nostaa esiin kiinnostavia aiheita. Jos Ruotsin asuntokriisi kuulostaa tylsältä, muukaan elokuva tuskin kiinnostaa. Isältään 60-vuotiaana rakennuksen perivä **Léonore Ekstrand** olisi mainio Disney-konna, jos studio ikinä päättäisi tarttua asumiskustannuksiin. Mutta kun epämiellyttäviä hahmoja esittää joukko amatöörejä, jotka tunteva Tukholman kiinteistöbisneksen hämähäät puolet liiankin hyvin, ja tutiseva kameratyö saa kaiken näyttämään kamalalta, elokuva on kestävyysaaste.

MARTA BALAGA

SHOPLIFTERS

★★★★

On vaikea löytää niin sielutonta ihmistä, ettei hän olisi pitänyt tämän vuoden Cannesin yllätysvoittajasta. **Hirokazu Kore-edan** lempeä elokuva pikkurikollisperheestä, joka varastaa kaltoin kohdehankkeiksi epäilemäänsä pikkutyttö, on niin täynnä rakkautta hahmojaan kohtaan, että ironisempi katsoja saattaa hämmentyä. Ohjaaja on silti tietoinen heidän heikkouksistaan, sillä näpistelyn ohella kaikki tekevät outoja valintoja. Muutamaa lopun yllätystä lukuun ottamatta elokuva on myös hieman särmätön. Mutta mitä väliä, kun se on niin suloinen?

MARTA BALAGA

STUDIO 54

★★★

Studio 54:n naulakostakin voisi tehdä elokuvan ja se olisi täynnä mehukkaita anekdootteja. Ei siis ihme, että **Matt Tyrnauerin** dokumentti on hauska vaikka ei kovin omaperäinen. Klassinen nousu ja tuho -tarina kertoo 1970-luvun lopulla New Yorkissa avatun legendaarisen yökerhon lyhyestä kukoistuksesta, tähtiassiakkaiden mukanaan tuomasta kuuluisuudesta ja sulkemisesta omistajien jouduttua pidätetyiksi veronkierrosta ja huumeista. Jos tuo kuulostaa tutulta, se johtuu aiheesta jo tehdystä elokuvasta, joka oli huono – tai jos

ohjaajaa uskoo, **Harvey Weinsteinin** runtelema. Taas yksi syy olla hänelle vihainen.

MARTA BALAGA

STYX

★★★★

Vakavamielinen elokuva ottaa kantaa pakolaiskriisiin yllättävällä tavalla. Myrskystä selvinnyt purjehtija ja ensihoitaja löytää kokonaisen laivallisen täynnä pakolaisia, mutta rannikkovartiostoa ei näy eikä kuulu tuntienkaan jälkeen. **Susanne Wolff** tekee hienon roolisuorituksen osassa, joka on erityisesti elokuvan alkupuolella lähes kokonaan dialogiton. Vaukuttava elokuva jättää hiljaiseksi mutta vaatii katsojalta kärsivällisyyttä.

MARIA LÄTTILÄ

THE SWAN

★★★★

Yhdeksänvuotias **Sól** lähetetään kesäksi sukulaisten farmille. **Sól** ei haluaisi jättää perhettään ja ystäviään, eikä ymmärrä miksi hänet passitetaan maalle. Farmilla **Sól**ista tulee läheinen kesäapulaisena työskentelevän **Jónin** kanssa. Tyttö tunnistaa tarinoita muistikirjaansa kirjoittavassa **Jónissa** itsensä, sillä hänkin pitää sanoista enemmän kuin ihmisistä.

Ása Helga Hjörleifsdóttirin ensimmäinen fiktiivinen elokuva visuaalisesti mykistävän kaunis kuvaus nuoren tytön emotionaalista kehitystä. **Martin Neumeyerin** upea kuvaus hyödyntää Islannin jylhää luontoa. Kirkkaat värikontrastit ja toisinaan taas melankoliset sävyt heijastelevat sisäistä hämmennystä vieraalla maaperällä. **Gríma Valsdóttir** tulkitsee **Sólia** käsittämättömän kauniisti.

SUSANNA KARHAPÄÄ

THELMA

★★★★

Norjalaisohjaaja **Joachim Trierin** ensimmäinen askel fantasian ja kauhunkin alueelle on kuin veretön mutta kiehtova versio alkuperäisestä **Carriesta**. Sulkeutunut ja syvästi uskonnollinen **Thelma** muuttaa Osloon opiskelemaan. Oudot kohtaukset alkavat vaivata häntä, kun hän kohtaa **Anjan**, joka auttaa häntä avautumaan. Kohtauksiin liittyy yhä oudompia piirteitä, ja samalla pintaan nousee haudattuja salaisuuksia.

Thelma antaa katsojalle mahdollisuuden valita puolensa. Ovatko **Thelman** vanhemmat hirviöitä? Onko **Anja** oikeas-

ti hyvä ja ystävällinen? Mahdollistavat oudot voimat muiden manipuloinnin? Näkökulman mukaan loppuratkaisu voi vaihdella enemmän ja vähemmän toiveikkaan välillä.

JOUNI VIKMÄ

U-JULY 22

★★★★

Erik Poppe jätti arvokkaat draamat tarttuaan aiheeseen, jonka monet hänen maanmiehensä haluaisivat unohtaa: **Utøyan** 69 henkeä vaatinut massamurha **Anders Behring Breivikin** avattua tulen norjalaisen työväenpuolueen nuorisoleirillä. "Näen uusfasismin suosion nousun kaikkialla Euroopassa. Siksi on tärkeä muistaa mitä tapahtui", ohjaaja totesi **Be** liinin ensi-illassa. Kuvittaessaan "Norjan historian kamalimman päivän" kulkua vain uhrien näkökulmasta hän puristaa katsojan sisuskaluja 72 minuuttia – hyökäyksen tarkan keston ajan – antamatta kertaakaan tilaisuutta tasoittaa hengitystä.

MARTA BALAGA

WESTWOOD: PUNK, ICON, ACTIVIST

★★★★

Henkilökuva **Vivienne Westwoodista**, joka toi punk-tyylisuunnan vaatteisiin. Dokumentti tuntuu pääsevän hyvin lähelle muoti-ikonin elämää ja työtä, vaikka guru ei itse ollut osallistumaansa dokkariin tyytyväinen, painottaen sen olevan täysin kolmannen osapuolen tekemä. "Sääli että elokuva on keskiverto toisin kuin **Vivienne ja Andreas**", luki virallisessa lausunnossa: Viha johtui kuulemma siitä, ettei elokuva käsitellyt riittävästi **Westwoodille** tärkeää aktivismia.

JESSE RAATIKAINEN

YARDIE

★★

Koomikko **Patton Oswalt** totesi sen parhaiten twiitissä: "Kysymys: Jos olisit homo, kenen... Jokainen heteromies: **Idris Elban**." **Elba** pystyy nykyään melkein mihin vain maailmanlopun estämisestä äänen antamiseen **Shere Khanille**. Mutta hänen **Victor Headleyn** romaaniin perustuv esikoisohjauksensa on vain ok, mikään määrää ihailua ei muuta sitä. 1980-luvun Jamaikalta Lontooseen siirrettyssä tarinassa poika pyrkii kostamaan veljensä kuoleman huumekauppiaana toimiessaan. Huolimatta energiasta ja hienosta ääniradasta elokuva ei jätä muistijälkiä.

MARTA BALAGA

Matt Dillonin esittämä Jack moraalisena dilemman edessä. Onko Elviksen lapsentapsi (Riley Keough) joutunut kokemaan jo tarpeeksi ilman sarjamurhaajan käsiin joutumistakin?

R&A 2018 **HELVETTI** MAAN PÄÄLLÄ

Murhia ja yhä uusia murhia. Sarjamurhaajan 12 vuoden kehityskertomus. Veritekoja taideteoksenä. Lapsellista, miehistä itsesääliä ja sekopäisiä perusteluja. Ankanpoikien silpomista. Mitä, ai spoilerivaroitus? Haloo, kyseessä on **LARS VON TRIERIN** elokuva. Mitä muuta odottaa?

TEKSTI MARTA BALAGA, CANNES

SEKOPÄIDEN esittäminen ei ole **Matt Dillonille** uutta. Hän oli veljeskateudesta kärsivä huligaani Taisteluklassissa. Rasistipoliisi Crashissa. Niljakas etsivä Sekaisin Marista -komediassa, jossa hänellä on John Waters -viikset ja vuoro-sanoja, joissa hän toteaa pitävänsä "kehareiden kanssa työskentelystä". Mutta mikään ei yllä lähellekään Jackia.

– Jep, minulla oli ongelmia tämän tyyppin kanssa, kertoo Matt Dillon tavatessamme *The House That Jack Built* -elokuvan jo kuuluisan Cannes-ensi-illan jälkeen.

Arvoisat kutsuvieraat pakenivat näytöksestä nopeammin kuin heidän eleganttien juhlakolttujensa olisi kuvitellut sallivan. Toisaalta saliin jääneet osoittivat elokuvalle suosiotaan.

– Osa minusta ei vain halunnut lähteä sille tielle, joten pelkäsin hylkiväni hahmoa. Jack on niin paha kuin ihminen vain voi olla, mutta silti **Bruno [Ganz]** toteaa elokuvassa: "Tiedän, että sinun on vaikea uskoa sitä, mutta tuolla ulkona on sinuakin pahempia ihmisiä."

Siinäpä mukava ajatus.

Elokuva on Larsille tärkeä ja tuli melko synkästä paikasta hänen sisältään. Huolettiko se koskaan?

Halusin tietää mitä hän halusi, miten hän työskenteli. Pidän hänestä ja ihailen hänen elokuviaan. Ongelma oli tietysti hahmossa. Kun pohdin tekisinkö sen, hän sanoi: "Minä otan vastuun kaikista elokuvistani." Puhuimme paljon siitä, kuinka hän haluaa tehdä sellaista mitä muut eivät ikinä tekisi. Hänet ymmärretään usein väärin, mutta yksi asia on varma: jos jotain voi kuvitella, siitä voi tehdä elokuvan. Se oli kiinnostava ajatus.

Stellan Skarsgård sanoi pitävänsä Larsin kanssa työskentelystä, koska silloin vain yleisö kärsii.

Itse asiassa puhuin Stellanin kanssa siitä. Ohjasin häntä kerran [vuoden 2002 *City of Ghosts* -elokuvassa] ja pidin hänestä. Hän suitsutti aina Larsia ja tämän antamaa vapautta. Juuri sitä minäkin koin. On ikävää kun tekee töitä jonkun kanssa ja haluaisi puhua käsikirjoituksesta, ja tyyppi katsoo tuottajaan. Mutta Lars, **Francis [Ford Coppola]** ja **Gus [Van Sant]**, heidän kanssaan tietää olevansa osa kokemusta.

Ja oli minulla hauskaakin, nautin elokuvan haasteesta. Mutta oli rankkojakirjapäiviä. Olin viikon jumissa kylmäkaapissa... Välillä olin loman tarpeessa. Puhuin monien hänen näyttelijöidensä kanssa, eikä kukaan ollut koskaan tuntenut itseään hyväksikäytetyksi. Tunsin voivani luottaa häneen. Kerrankin tuskailin kohtaamisen kanssa ja hän sanoi: "Tiedä että se on sinulla vaikeaa, se on huono kirjoitettu. Mutta hyvin se menee." Elokuvassa on juttuja, joihin en ole lääpälläni mutta pidän siitä. Kun näin sen ensimmäisen kerran – vieläpä sunnuntaina – kerroin sen hänelle. Mikä tietysti sai hänet hermostumaan.

Hän kuvitteli tehneensä jotain väärin!

Olet tavannut hänet, joten tiedät millainen hän on! (naurua) Hän ei silti tee elokuvia vain itselleen. Nimiä mainitsematta: jotkut tekevät niin eikä se ole hyvä idea. Lars tietää, että hänellä on yleisö. Hän sanoi haluavansa tehdä tämän, koska päähenkilö on lähinnä häntä itseään. Tämä psykopaatti murhaaja. Hän sanoi "Kaikki elokuvieni miehet ovat olleet idotteja – tähän asti." Hittolainen!

Ihmiset eivät ymmärrä millaisia hankaluuksia järjestelmällinen ja taiteellisia pyrkimyksiä elättelevä sarjamurhaaja saattaa kohdata.

Mitä elokuvaan tulee, hän tietää mitä haluaa sanoa. Minua hän lohdutti: "Älä murehdi, kyllä joku tajuaa tämän." Elokuva on niin brutaali, että ihmisten puheista voisi kuvitella hänen itse tehneen ne rikokset. Niitä tapahtuu itse asiassa jossain parhaillaan, ja tekijät pääsevät kuin koirat veräjältä. Lars ei tee murhia, mutta elokuva esittelee niitä. Sitä ei ole pakko katsoa, mutta hän on rohkea tehdessään sen.

Toivottavasti kukaan ei sentään tee lompakkoa rinnasta. Ajattelitko eksploitaatioelokuvia sellaisten kohtausten yhteydessä?

En oikeastaan, mutta sen kuvaaminen oli kyllä epämurkavaa. Yritin peitellä esinettä jotenkin ja hän valitti: "Mitä te puuhaatte, en näe sitä hiton lompsaa!" Toivoin ettei hän huomaisi. Mutta Lars haluaa yleisön katsovan sitä. Tai kääntävän katseensa, jos ei kestä. Hän ei halua katsojan ajattelevan: "Voi, onpa káunis otos." En ole aina työskennellyt parhaiden ohjaajien kanssa, ja tätä harkitessani kaikki kehuivat: "Hän on tämän hetken parhaita." Aion jatkaa sitä perinnettä.

Olet silti työskennellyt mestareiden kanssa. Ford Coppola huomasi sinut jo varhain.

Aina ei ole tuntunut siltä. Pari kertaa on onnistunut, mutta nuoruus menee tosiaan hukkaan nuorissa. Olisinpa nuori nyt. Nyt olen myös itse ohjannut ja pidän siitä. Näyttelijänä kukaan ei välitä siitä. Nyt ha-

luan vain tehdä yhteistyötä hyvin ihmisten kanssa, ja Lars teki siitä mahdollista.

Hän ei halunnut, että toisin itseäni tarinaan. Jack ei ole minä. Hän halusi siitä todellista mutta ei itsetarkoitukseksi. Graafista, kyllä, mutta totta. Hollywood-leffoissa ruumiit räjähtelevät ja verenroisketta juhliitaan. Sitä näkee tv:ssä eikä kukaan välitä. Mutta Lars halusi, että se olisi todellista. Sen pitäisi häiriinnyttää.

Koska sellaista tosiaan tapahtuu?

Uskon, että on korkeampi voima ja uskon, että on pahuutta. Ihan tässä ja nyt. Tiedämme sen, näemme sen. Voi sanoa, että helvetti on valloillaan Maan päällä, eikä se ole pessimismia – se on todellisuutta. Lars haluaa ihmisten myöntävän sen. Voi olla katsomatta tai kävellä pois, kuten jotkut tekivät. Ymmärrän sen, minäkin halusin kävellä pois, enkä vain teatterista.

On sitten eri kysymys miksi joku haluaa tehdä siitä elokuvan. Mutta tietyllä tavalla se kuvastaa mitä täällä tapahtuu. Kuten kohtauksessa, jossa Jack katsoo ikkunasta ja sanoo: "Kukaan ei välitä." Sehän on totuus! Tätä tapahtuu koko ajan. En ollut aiemmin juurikaan kiinnostunut sarjamurhaajista. Mutta hitto vie sitä loputonta määrää aiheesta kirjoitettuja kirjoja! On olemassa 50 *American Serial Killers You've Probably Never Heard Of*. Se on kuusiosainen! Sen sanon elokuvasta, että siitä voi loukkaantua ihan vapaasti, en minäkään aina halua katsoa sellaista kamaa. Mutta se on olemassa.

Huvittiko sinua koskaan? Elokuvassa hauskoja kohtauksia, kuten Jackin pöytäsiivouksessa uhrinsa taloon siivoamaan.

Sitä Lars tekee elokuvissaan. Aina tulee hetki, jolloin ajattelee: "Ok, hän on meidän jonnekin missä en ole ikinä ollut aikaisemmin." Siinä oli hitchcockmaisia elementtejä, jännitystä ja huutavia siivouksia, ja tämä tyyppi juoksee takaisin sisälle. Mutta Lars ei ole kiinnostunut tekemään täydellisen tasapainotettuja elokuvia kuten joku **David Lean**. Hän haluaa elokuvansa kaivautuvat syvemmälle psykologisesti, ja hän haluaa aina olla kiinnostunut hetkessä. Se oli minustakin mainio kohtaus, sillä kun Lars näki minun kuuraavan mattoa, jossa ei enää ole tippaakaan verta, hän totesi: "Selvästikään tällaista ei ole ikinä tapahtunut sinulle."

Hän on aina ollut avoin ongelmistaan, pakkomielleistään, klaustrofobiastaan ja sosiaalisista peloistaan...

Hän on itsevarma taiteilija mutta epävarma kaikilla muilla elämänsä osa-alueilla. Hänellä on sellaisia taipumuksia, mutta meillä kaikilla. Mitä, etkö muka koskaan ole juossut takaisin kotiin sammuttamaan silitysrautaa, jonka kuvittelit jättäneesi päälle? Hän luo ääritilanteita ja korostaa sitten arkisuuksia: "Hitto, tapoin juuri itseni. Muistinko pyyhkiä lampunjalan?"

Kerran ajattelin, että menimme liian pitkälle ja kysyin Brunolta miltä se näytti. Hän sanoi: "Joo, se ei ole häiriinnyttävää, koska se ei näytä todelliselta." Lars vain tokaisi hymyillen: "Älkää huolehtiko. Kunhan olen valmis, se on erittäin häiriinnyttävää." ■